

Ηχοτοπία της Αφρικής

Θεολογικές, Ανθρωπολογικές και Δικαιικές Προσεγγίσεις

Το Αφρικανικό Project της Ιεραποστολικής
και του Κανονικού Δικαίου

Τρίτη 11 - Τετάρτη 12

Οκτωβρίου 2022

Αίθουσα Οπτικοακουστικών
και online

Θεολογική Σχολή ΕΚΠΑ

Πρόγραμμα του Συνεδρίου

Γλώσσες: Ελληνικά και αγγλικά

Διοργάνωση:

Εργαστήριο Κανονικού Δικαίου

του Τμήματος Κοινωνικής Θεολογίας και Θρησκευολογίας του
ΕΚΠΑ και

«Μνήμη και Πρωτοπορία»,

Σωματείο Φίλων των Διαπολιτισμικών, Διαθρησκευτικών και
Ορθόδοξων Ιεραποστολικών Σπουδών

<https://ccl.soctheol.uoa.gr/>

<https://mnimi-protoporiam.com/>

Επιστημονική Επιτροπή

Μητροπολίτης Περιστερίου Γρηγόριος Παπαθωμάς, καθηγητής Κανονικού Δικαίου, Τμήμα Θεολογίας του ΕΚΠΑ. Καθηγητής στο Ορθόδοξο Θεολογικό Ινστιτούτο του Αγίου Σεργίου στο Παρίσι και στο Ευρωπαϊκό Διαπανεπιστημιακό Πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών, στο Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Συγκριτικής Μελέτης Εκκλησιαστικού και Κανονικού Δικαίου *Erasmus-Gratianus* (Παρίσι XI).

Ειρήνη Χριστινάκη, καθηγήτρια Κανονικού Δικαίου, Τμήμα Κοινωνικής Θεολογίας και Θρησκευολογίας του ΕΚΠΑ. Διευθύντρια του «Εργαστηρίου Κανονικού Δικαίου». Νομικός Σύμβουλος της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος.

Ευαγγελία Βουλγαράκη, ΕΔΙΠ. Τμήμα Κοινωνικής Θεολογίας και Θρησκευολογίας του ΕΚΠΑ. Πρόεδρος του Επιστημονικού Σωματείου «Μνήμη και Πρωτοπορία». Διευθύντρια έκδοσης του επιστημονικού περιοδικού *Salt: Crossroads of Religion and Culture*.

Alison Kolosova, Δρ. Θεολογίας, Ιεραποστολικής. Μεταδιδακτορική Ερευνήτρια Ταρτού Εσθονίας. Co-Chair του Missiology Group της ΙΟΤΑ, Κοσμήτωρ του Επιστημονικού Σωματείου «Μνήμη και Πρωτοπορία». Βοηθός Σύνταξης στο επιστημονικό περιοδικό *Salt: Crossroads of Religion and Culture*.

Για συμμετοχή Online

Zoom link:

<https://zoom.us/j/8199745806?pwd=V1FicExVZkJoK3Q3TH-B2c0MvemVMQT09>

Δεν απαιτείται κωδικός πρόσβασης.

Για εγγραφή:

<https://mnimi-protoporia.com/>

Live streaming στο YouTube

στο κανάλι της Κοσμητείας:

https://www.youtube.com/channel/UCQ_cJ0q8u4VsNgHmeSs-wk-Q

Σκοπός και Σκεπτικό του Διεθνούς Συνεδρίου

Αφρική! Μια ήπειρος τόσο κοντά μας και συνάμα τόσο μακριά. Μια ήπειρος αχανής, πολύπτυχη και πολύμορφη. Με το βόρειο και βορειοανατολικό τμήμα της μας συνδέουν ιστορικοί δεσμοί από την αρχαιότητα, ενώ το δυτικό, κεντρικό και νότιο τμήμα της ήρθε σε επαφή με τον χριστιανικό κόσμο σε μεταγενέστερους χρόνους. Η Ορθοδοξία είναι παρούσα στο βόρειο τμήμα από τον Α΄ αιώνα μ.Χ., ενώ με την υποσαχάρια Αφρική και τους ιθαγενείς πληθυσμούς της ξεκίνησε μια νέα, δυναμική και υποσχόμενη σχέση τον 20ό αι. Ορθόδοξες κοινότητες εξακολουθούν να σχηματίζονται στην Αφρική και αναζητούν σήμερα τη θέση τους στην Παγκόσμια Ορθοδοξία.

Παρά τη σημασία της Αφρικής για τη σύγχρονη εκκλησιαστική μας ιστορία, και τη συνεχώς ανερχόμενη σημασία της ηπείρου στην παγκόσμια ιστορία ευρύτερα, η Αφρική δεν έχει βρει ακόμα τη θέση που της αρμόζει μήτε στην παγκόσμια ιστοριογραφία, μήτε στον χώρο της θεολογίας.

Το Διεθνές Συνέδριο *Ηχοτοπία της Αφρικής: Θεολογικές, Ανθρωπολογικές και Δικαιικές Προσεγγίσεις* συνιστά μια πρώτη συντονισμέ-

νη προσπάθεια προσέγγισης της Αφρικής στο πεδίο της θεολογίας, λαμβάνοντας υπόψη και τη συμβολή της ανθρωπολογίας και του δικαίου. Πραγματώνεται στη Θεολογική Σχολή του ΕΚΠΑ. Αποτελεί έναν πρώτο σταθμό ενός ευρύτερου προγράμματος με την ονομασία το «Αφρικανικό Project» της Ιεραποστολικής και του Κανονικού Δικαίου. Το συνέδριο θα πραγματοποιηθεί σε αρχικό επίπεδο μια σειρά θεμελιωδών ζητημάτων που αφορούν την παρουσία της Ορθοδοξίας στην Αφρική υπό την κεντρική οπτική και το πρίσμα των θεολογικών κλάδων της Ιεραποστολικής και του Κανονικού Δικαίου και θα επεκταθεί σε μια πρώτη χαρτογράφηση ιστορικών και κοινωνικών παραγόντων που ορίζουν το πεδίο στο οποίο υπάρχει και δρα η Ορθόδοξη Εκκλησία διαθεματικά, σε συνέργεια με άλλους θεολογικούς κλάδους και άλλες επιστήμες, με πρώτο και κύριο την Κοινωνική Ανθρωπολογία. Η εμπειρία της πίστης και της μαρτυρίας, η ιστορική πείρα όλης της χριστιανικής Οικουμένης, όπως και ζητήματα ταυτότητας και ιθαγενενοποίησης (αφρικανοποίησης) του Χριστιανισμού συνδέονται με τα ενδιαφέροντα του παρόντος διεθνούς συνεδρίου.

Η πραγμάτευση της θεματικής του διεθνούς συνεδρίου θα αναπτυχθεί σε τέσσερις επιμέρους κύκλους που αντιστοιχούν σε τέσσερις κύκλους συζήτησης στρογγυλής τραπέζης. Ελπίζουμε, εξάλλου, η έκδοση επιστημονικού τόμου να οικοδομήσει σε κάπως μεγαλύτερο βάθος τα υπό εξέταση ζητήματα.

j

Τρίτη 11 Οκτωβρίου

10:00-11:00 π.μ.

Εναρκτήρια Συνεδρία

Εναρκτήριο Καλωσόρισμα από την καθηγήτρια Ειρήνη Χριστινάκη

Χαιρετισμοί από

- τον εκπρόσωπο του μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου Αθηνών κ. Ιερωνύμου Β΄
- τον Γενικό Γραμματέα Απόδημου Ελληνισμού και Δημόσιας Διπλωματίας του Υπουργείου Εξωτερικών, Ομότιμ. Καθηγητή Γιάννη Χρυσουλάκη
- τον Γενικό Γραμματέα Θρησκευμάτων του Υπουργείου Παιδείας, Δρ. Γιώργο Καλαντζή
- τον Πρύτανη του ΕΚΠΑ, καθηγητή Αθανάσιο Δημόπουλο
- τον Πρόεδρο της Εταιρείας Αξιοποίησης και Διαχείρισης της Περιουσίας του ΕΚΠΑ, καθηγητή Νικόλαο Θωμάϊδη
- τον Κοσμήτορα της Θεολογικής Σχολής, αναπληρωτή καθηγητή Χρήστο Καραγιάννη
- τον Πρόεδρο του Τμήματος Θεολογίας, καθηγητή Δημήτριο Μόσχο
- τον εκπρόσωπο του Συνδέσμου Μεταπτυχιακών Φοιτητών, κ. Αναστάσιο Μπάλκο
- Την Πρόεδρο του Επιστημονικού Σωματείου «Μνήμη και Πρωτοπορία», Δρ. Εύη Βουλγαράκη

Κήρυξη της Έναρξης των Εργασιών του Διεθνούς Συνεδρίου από τον Πρόεδρο του Τμήματος Κοινωνικής Θεολογίας και Θρησκευολογίας, Μητροπολίτη Κρήνης και Έξαρχο Μάλτας Κύριλλο Κατερέλο.

11:00-13:00

Στρογγυλή Τράπεζα 1.

Η Ορθόδοξη Εκκλησία στην Αφρική Έγνοιες και Προοπτικές του 21ου αι.

Στον κύκλο αυτής της στρογγυλής τράπεζας προβλέπεται να εξεταστούν ζητήματα που αφορούν τον πυρήνα της Ορθόδοξης παρουσίας στην αφρικανική ήπειρο σήμερα [Γλώσσα: Ελληνικά και αγγλικά]

Συντονίστρια: Καθηγ. Ειρήνη Χριστινάκη

α'. Μητροπολίτης Καμερούν Γρηγόριος Στεργίου

«Οι Προοπτικές του Πατριαρχείου Αλεξανδρείας στην Τρίτη Χιλιετία»

Σκοπός αυτής της παρουσίασης είναι να δώσει ένα διάγραμμα των βασικών ζητημάτων που απασχολούν το παλαιό Πατριαρχείο Αλεξανδρείας σήμερα και να αναπτύξει ένα όραμα, ίσως και μια στρατηγική για την περαιτέρω πορεία του Πατριαρχείου κατά τον 21ο αι.

β'. Καθηγ. Ειρήνη Χριστινάκη, Κανονικό Δίκαιο, Τμήμα Κοινωνικής Θεολογίας και Θρησκευολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

«Το Ορθόδοξο Άκουσμα στην Οικοδόμηση της Ειρήνης στην Αφρική»

Η ειρήνη είναι θεμελιώδες αγαθό της ζωής, ιδιαίτερα ευάλωτο παγκοσμίως και στην Άφρικανική ήπειρο. Η Ορθοδοξία σε επίπεδο θεολογίας, δικαίου και διανόησης, όπως αυτά εκφράζονται στο σώμα της καθόλου Εκκλησίας και στις πρωτοβουλίες των κατά τόπον Ορθόδοξων Εκκλησιών, συμβάλλει με πολλούς τρόπους στην υπεράσπιση, οικοδόμηση και προστασία του αγαθού της ειρήνης. Η εισήγηση ανατέμνει ειδητικώς το ορθόδοξο ανάκρουσμα υπέρ της ειρήνης στην πολύπαθη Αφρική υποδεικνύοντας και μια κατεύθυνση για τον εμπλουτισμό του ηχοτοπίου της δημόσιας συζήτησης και τον επιστημονικό διάλογο γύρω από το θέμα.

γ'. Δρ. Εύη Βουλγαράκη-Πισίνα, Ιεραποστολική. ΕΔΙΠ, στο Τμήμα Κοινωνικής Θεολογίας και Θρησκευολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

«Ιστορία, Ενότητα και Συνοδικότητα στην Αφρική. Μια Ιεραποστολική Θεώρηση».

Η εισήγηση αυτή θα σκιαγραφήσει συνοπτικά την ιστορία της Ορθόδοξης Εκκλησίας στην Αφρική και θα θέσει ζητήματα ενότητας και συνοδικότητας σε όλα τα επίπεδα λειτουργίας του εκκλησιαστικού σώματος από τη σκοπιά της Ιεραποστολικής. Καθώς η αρχέγονη παράδοση του Πατριαρχείου Αλεξανδρείας συναντά τα κινήματα των λαών στην υποσαχάρια Αφρική και την αναζήτησή τους για μια αυθεντική και ελευθερωτική πίστη, μια εργώδης προσπάθεια λαμβάνει χώρα ώστε οι δύο παραπόμενοι να συμβάλλουν σε ένα πλατύ και ήρεμο ποτάμι. Εκεί που σμίγουν τα νερά και υψώνονται οι ελπίδες, η Εκκλησία καλείται σε μια νέα αυτοκατανόηση, σε μια νέα αυτοσυνειδησία, η οποία χρειάζεται να βρει την κατάλληλη έκφρασή της στη ζωή της Εκκλησίας. Παρότι δεν υπάρχουν πάντα πρόσφορες προκατασκευασμένες λύσεις, και μια κάποια καινοτομική ευρηματικότητα είναι αναγκαία, η όλη προσπάθεια δεν συνιστά αναζήτηση του νεωτερισμού αφ' εαυτού, μήτε σημαίνει ότι το στοιχείο της συγχρονίας και παροδικότητας θα υπερσκελίσει αρχέγοντες αρχές και οικείους εκκλησιαστικούς τρόπους. Αντίθετα, η πληρότητα της εκκλησιαστικής Παράδοσης και η πιστότητα στο Ευαγγέλιο είναι που μας οδηγούν στη χρήση νέων ασκών για το αείποτε καινό μήνυμα της Ορθόδοξης πίστης.

δ΄. Δρ. Άλισον Κολοσόβα, Ιεραποστολική, Ερευνήτρια στην Εκκλησιαστική Ιστορία, Επιστημονική Συνεργάτης στο Πανεπιστήμιο του Ταρτού, Εσθονία

«Θεμελιώδη Ερωτήματα στο Αφρικανικό Παράδειγμα από τη Σκοπιά της Ιεραποστολικής Μεθοδολογίας και Παράδοσης στο Ορθόδοξο Πλαίσιο»

Η εισήγηση θα εξερευνήσει κάποιες από τις γενικές ιεραποστολικές αρχές που εισήγαγαν οι εκκλησιαστικοί Πατέρες των πρώτων αιώνων, όπως ο Ιωάννης Χρυσόστομος και ο πάπας Γρηγόριος ο Μέγας, στο θέμα της εγκαθίδρυσης της χριστιανικής πίστης ανάμεσα σε λαούς που μόλις πρόσφατα δέχτηκαν το Βάπτισμα, και του τρόπου της σχέσης με κοσμοθεωρήσεις και πρακτικές άλλων θρησκειών: την ανάπτυξη ιθαγενούς κλήρου και ιεραρχίας, τη χρήση τοπικών γλωσσών στη χριστιανική λατρεία και εκπαίδευση, τη στάση αποδοχής παραδοσιακών πεποιθήσεων, τελετουργικών και τρόπου ζωής, και τον σημαντικό ρόλο των γυναικών στη χριστιανική διακονία και την ιεραποστολή. Θα υποστηρίξω τη θέση ότι ενώ υπάρχει πληθώρα τεκμηρίων πως τέτοιες αρχές εφαρμόζονταν στην πρώιμη χριστιανική Ανατολή, αυτές οι θεμελιώδεις πεποιθήσεις δεν συνέχισαν ως μια αδιάκοπη παράδοση μέχρι τους σύγχρονους καιρούς. Αυτό τεκμαίρεται από τον τρόπο με τον οποίο Ορθόδοξοι ιεραπόστολοι όπως ο επίσκοπος Ιννοκέντιος (Βενιαμίνοφ) και ο Νικόλαος Ιλμίνσκι που επιχείρησαν να τις εφαρμόσουν στη Ρωσία του 19ου αι. θεωρήθηκαν ανακαινιστές και συνάντησαν αντίσταση από τους συγχρόνους τους. Η εισήγηση θα δώσει παραδείγματα από τα γραπτά τους και τις πρακτικές που εφάρμοσαν, που αναδεικνύουν γιατί θεωρούνται πρότυπα αυθεντικής Ορθόδοξης ιεραποστολικής πράξης από σύγχρονους ιεραποστολόγους, όπως ο αρχιεπ. Αλβανίας Αναστάσιος και ο π. Μιχαήλ Ολέκσα. Αφού εν συντομία εκφράσουμε κάποιους συλλογισμούς για το πώς και γιατί οι χριστιανικές εκκλησίες έχουν δυσκολία να εφαρμόσουν την αρχή του εμπολιτισμού που συνάδει με μια θεολογία σαρκούμενη, θα καταλήξουμε θέτοντας ερωτήματα για τον βαθμό στον οποίο ένας τέτοιος εμπολιτισμός λαμβάνει σήμερα χώρα στην Ορθόδοξη Εκκλησία στην Αφρική.

Συζήτηση

K

Τετάρτη 12 Οκτωβρίου

10:00-12:00

Στογγυλή Τράπεζα 2.

Η Χριστιανική Παρουσία στην Αφρική

Η Συνάντηση Εκδοχών του Χριστιανισμού
με Παραδοσιακές Όψεις της Αφρικανικής Κοινωνίας

Αποτίμηση Συνεπειών και Προοπτικές

Στον κύκλο αυτού του πάνελ προβλέπεται να εξεταστούν πτυχές της παρουσίας των χριστιανών στην αφρικανική ήπειρο, ιδίως αλλά όχι αποκλειστικά κατά τους νεότερους χρόνους, και να αποτιμηθούν κριτικά οι συνέπειες από την απότομη συνάντηση διαφορετικών πολιτισμικών μοντέλων ιδίως κατά τον μακρύ αιώνα (αλλά και στο πλαίσιο) της αποικιοκρατίας και να διατυπωθούν σκέψεις για το μέλλον. (Γλώσσα: Αγγλικά)

Συντονίστρια: Δρ. Άλισον Κολοσόβα

α'. Καθηγ. Έμμα Γουάιλντγουντ, Αφρικανικά Θρησκευάματα και Παγκόσμιος Χριστιανισμός, Πανεπιστήμιο Εδιμβούργου, Μεγάλη Βρετανία

«Προτεσταντικές Ιεραποστολές και Αφρικανοί Χριστιανοί, στις δεκαετίες 1790-1960»

Η περίοδος 1790-1960 σημαδεύει μια σημαντική εποχή για τις προτεσταντικές ιεραποστολές στην Αφρική. Με έναυσμα τις ευαγγελιστικές αναζωπυρώσεις του 18ου αιώνα, πολλές κοινωνίες άρχισαν να ασχολούνται με τον ευαγγελισμό, την κατάργηση της δουλείας, την εκπαίδευση και το ιατρικό έργο στην ήπειρο. Από το 1885, ωστόσο, οι ευρωπαϊκές χώρες έλεγχαν το μεγαλύτερο μέρος της επικράτειας μέχρι την περίοδο της ανεξαρτησίας της δεκαετίας του 1960. Θα παρουσιάσουμε μια σύντομη χρονολόγηση προτού αναλύσουμε σημαντικά θέματα στη σχέση μεταξύ των ιεραποστολών και των αφρικανών χριστιανών. Οι Αφρικανοί σύντομα έγιναν πολυάριθμοι και αποτελεσματικοί ιεραπόστολοι. Η κατανόησή τους για το τι σήμαινε να είσαι αγγλικανός, βαπτιστής, πρεσβυτεριανός, λουθηρανός και μεθοδιστής ήταν ζωτικής σημασίας για την άνθηση του προτεσταντισμού και την άνοδο των Ανεξάρτητων και Πεντηκοστιανών εκκλησιών. Οι προσπάθειές τους να οικοδομήσουν χριστιανικές κοινωνίες και να μοιραστούν την πολιτισμική γνώση, παρά τις ανισότητες εξουσίας και επιρροής, διαμόρφωσαν την εκκλησία του 21ου αιώνα.

β'. Αδελφή Δρ. Μαίρη Τζόαν Ιβενόφου, Ιεραποστολόγος, Διδάσκει στο Καθολικό Πανεπιστήμιο της Ανατολικής Αφρικής, στο Σαλεσιανό Θεολογικό Κολλέγιο Don Bosco Utume και στο Μαριανό Διεθνές Πανεπιστημιακό Κολλέγιο, Κάρεν-Ναϊρόμπι. Είναι επίσης συντονίστρια Ιεραποστολικών Σπουδών στο Κολλέγιο Τανγκάζα, Κάρεν-Ναϊρόμπι και Αντιπρόεδρος της Διεθνούς Ενώσεως Καθολικών Ιεραποστολόγων

«Μια Αξιολόγηση της Καθολικής Παρουσίας στην Αφρική, από την οπτική μιας γυναίκας»

Η εισήγηση πραγματεύεται την Καθολική παρουσία στην Αφρική, με βάση τη μακρά εμπειρία της ομιλήτριας καθώς και την προσωπική της μαρτυρία σε ζητήματα που αναφέρονται σήμερα ή που για μεγάλο διάστημα αφορούσαν την ιεραποστολική παρουσία της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας στην Αφρική. Είναι μια ευκαιρία για την ομιλήτρια να σκιαγραφήσει αφενός τη μεγάλη εικόνα αλλά και να επικεντρωθεί στην ανάλυση επιμέρους παραδειγμάτων, με ιδιαίτερη έμφαση στην παρουσία των γυναικών στο πεδίο της ιεραποστολής και γενικότερα στο αφρικανικό έδαφος.

γ'. Καθηγ. Γεράσιμος Μακρής, Κοινωνική Ανθρωπολογία των Ισλαμικών Κοινωνιών και του Ευρύτερου Μεσανατολικού Χώρου, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών

“The Metropolis of Nubia: Greek Christianity in Sub-Saharan Africa”

Η παρούσα εισήγηση θα εξετάσει τις θεωρήσεις της Ελληνικής Ορθόδοξης εκκλησιαστικής ιεραποστολής στο αποικιακό και μετααποικιακό Σουδάν. Προσεγγίζοντας την ελληνική Ορθοδοξία ως καταστατική διάσταση της σύγχρονης ελληνικής εθνικής ταυτότητας θα συζητήσει τη θέση της συγκεκριμένης Εκκλησίας, της Μητρόπολης Νουβίας, στην κατασκευή της αυτοσυνειδησίας των εποίκων ως ελλήνων υπηκόων, καθώς και τον πιο πρόσφατο ρόλο της σε εκείνες τις λίγες περιπτώσεις όπου η ελληνική κοινότητα του Χαρτούμ ήρθε σε πρόσωπο προς πρόσωπο επαφή με νέες εκδοχές μαύρου ελληνισμού. Όπως θα καταδείξει η ανάλυση, η αποκλειστική σχέση ανάμεσα στην ελληνική Ορθοδοξία και το ελληνικό κράτος δεν αφήνει περιθώρια για ένα μη εθνικά ελληνικό ακροατήριο. Η ελληνική Ορθόδοξη Μητρόπολη Νουβίας μοιάζει να είναι εγκλωβισμένη στη δική της ιστορία και στην εικονοπλασία της αποικιακής περιόδου.

δ'. Καθηγ. π. Ζαν Λυκ Ενγυέγκ, Διευθυντής του Ιησουιτικού Ιστορικού Ινστιτούτου στην Αφρική, Κολλέγιο Χεκίμα, Ναϊρόμπι

«Ανταγωνιζόμενοι Καθολικισμοί και η Αφρικανοποίηση του Χριστιανισμού στη Μετααποικιοκρατική Αφρική».

Ο Ρωμαιοκαθολικισμός ενδιαφέρεται πολύ για την ενότητά του, και ο ανταγωνισμός μοιάζει να έρχεται σε αντίθεση με την πολυύμηνη αρετή της ταπείνωσης. Γεννά έναν φόβο διχασμού. Αναλαμβάνω συνεπώς ένα ρίσκο εδώ, λέγοντας ότι ο ανταγωνισμός παραμένει ωστόσο μια πραγματικότητα, ένα *fait accompli*. Η ιστορική και τοπική ανάλυση της μετάβασης από μια καθοδηγούμενη από την Ευρώπη ιεραποστολική Εκκλησία προς μια καθοδηγούμενη από την Αφρική Εκκλησία, έχει επιτυχώς σφραγιστεί από τον ανταγωνισμό μεταξύ διαφορετικών στρατηγικών που αποσκοπούν από κοινού στον ένα ευαγγελισμό. Ο συχνά παραθεωρημένος ανταγωνισμός είναι που οδήγησε σε αριθμητική αύξηση του αφρικανικού χριστιανισμού. Και εδώ η παγκόσμια διάσταση έχει σημασία. Επιτρέπει να αναδείξουμε ότι όχι μόνο αυτό που συμβαίνει στην αφρικανική περιφέρεια είναι στο βάθος αντανάκλαση παγκόσμιων τάσεων στη θρησκεία και την πολιτική αλλά καθιστώντας την περιφερειακή ιστορία παγκόσμια, μπορούμε να αναπλαισιώσουμε τη συζήτηση στο τοπικό επίπεδο και συνεπώς να επαναξιολογήσουμε την ιστορική αυτή περίοδο με έναν τρόπο καθαρτήριο.

Συζήτηση

Διάλειμμα για καφέ

12:30-14:30

Στογγυλή Τράπεζα 3.

Φως και Σκιές στην Εκκλησία
στην Υποσαχάρια Αφρική
Όψεις θεολογίας, πολιτισμού,
αυτοσυνειδησίας

Στον κύκλο αυτής της στογγυλής τράπεζας θα εξεταστούν όψεις της κοινωνικής και πνευματικής ζωής στο πλαίσιο της Ορθόδοξης κοινότητας και Εκκλησίας σε διάφορα μήκη και πλάτη της αφρικανικής ηπείρου σήμερα.

Συντονιστής: Αναπλ. Καθηγ. Αθανάσιος Παπαθανασίου

α'. Μητροπολίτης Περιστερίου Γρηγόριος Παπαθωμάς. Καθηγητής του Τμήματος Θεολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών

«Ενότητα της Εκκλησίας και Αντικανονικές Επεμβάσεις στην Αφρικανική Ήπειρο».

Στην παρούσα εισήγηση θα εξεταστεί το ζήτημα της ενότητας της Εκκλησίας από τη σκοπιά της θεολογίας και του κανονικού δικαίου. Η εισήγηση θα εστιάσει τόσο στην Κανονική Παράδοση της Εκκλησίας όσο και σε σύγχρονα ζητήματα, όπως το αναδυόμενο πρόβλημα της αντικανονικής εγκαθίδρυσης Ρωσικής Εξαρχίας στην Αφρική.

β'. Πρωτ. Ευάγγελος Θιάνι, καθηγητής στην Ορθόδοξη Ιερατική Σχολή στο Ναϊρόμπι, Κένυα

«Και Σήμερα Τι για την Ορθόδοξη Εκκλησία στην Κένυα, 1929-2022;»

Σκοπός αυτής της εισήγησης είναι να καταγράψει μια φωνή από τη σκοπιά των επιγόνων των ανθρώπων εκείνων που επιδίωξαν τη σύνδεση της ΑΟΚΚ με το Πατριαρχείο Αλεξανδρείας. Θα αξιολογήσει κατά πόσον τα αρχικά αιτούμενα των πατέρων που πήραν την ιδρυτική πρωτοβουλία έχουν τύχει ανταπόκρισης σχεδόν έναν αιώνα μετά και σε ποιο βαθμό. Ο ομιλητής εξάλλου θα επιχειρήσει να προσδιορίσει το κύριο κατά τη γνώμη του αιτούμενο για την Ορθόδοξη Εκκλησία στην Κένυα.

γ'. Δρ. π. Τζον Νγκίγκε Ντζόρογκε, πρόεδρος του Τμήματος Θεολογίας, Θρησκευολογίας και Συμβουλευτικής και καθηγ. Ιεραποστολικών σπουδών στο Πανεπιστήμιο των Μεθοδιστών στην Κένυα, στο Μέρου

«Εκπαιδευτικές Δομές και η Ορθόδοξη Εκκλησία»

Είναι γεγονός ότι η αναζήτηση της Ορθόδοξης Εκκλησίας στην υποσαχάρια Αφρική είχε ως κέντρο της την Ανατολική Αφρική, και εξαρχής συνδέθηκε με το αίτημα για μια εκπαίδευση ελευθερίας από τον αποικιοκρατικό ζυγό και το δυτικό πολιτισμικό παράδειγμα. Σήμερα, πώς αντιμετωπίζεται το ζήτημα της εκπαίδευσης από την Ορθόδοξη Εκκλησία; Συμβάλλει η Εκκλησία στην εκπαίδευση και σε ποιο βαθμό; Ποια είναι η θέση της θεολογικής εκπαίδευσης και πώς υπηρετείται η εκπαίδευση των γυναικών; Η εισήγηση θα επιχειρήσει τόσο μια κριτική αποτίμηση όσο και μια παρουσίαση των εκπαιδευτικών προσπαθειών στο πλαίσιο της Ορθόδοξης κοινότητας σήμερα.

δ'. Μητροπολίτης Ναυκράτιδος Παντελεήμων Αράθυμος

«Η Εκπαίδευση των Γηγενών Στελεχών της Ορθόδοξης Εκκλησίας στην Αφρική ως Απάντηση στις Σύγχρονες Πολλαπλές Προκλήσεις»

Ενόψει των σύγχρονων προκλήσεων που αφορούν τη ζωή της Εκκλησίας, τη διακονία και την ιεραποστολική δράση του Πατριαρχείου της Αλεξανδρείας, ένα όραμα εκπαίδευσης στο πλαίσιο των εκκλησιαστικών δομών θα ξεδιπλωθεί σε παναφρικανικό επίπεδο.

Συζήτηση

Διάλειμμα για γεύμα και καφέ

15:30-17:30

Στρογγυλή Τράπεζα 4.

Δημιουργικές Ανησυχίες
της Αφρικανικής Κοινωνίας Σήμερα
Θρησκευτικότητες και Δικαιώματα

Στον κύκλο αυτό εξετάζονται ζητήματα ευρύτερων κοινωνικών εξελίξεων στην Αφρική και ειδικότερα δικαιώματα ως προς τα οποία και θρησκευτικοί φορείς και ιδίως η κατά τόπους Ορθόδοξη Εκκλησία καλούνται να τοποθετηθούν μέσα από τον λόγο και την πράξη τους. (Γλώσσες: Ελληνικά και αγγλικά)

Συντονίστρια: Δρ. Εύη Βουλγαράκη

α' Αναπλ. Καθηγ. Νίκος Μαγγιώρος, Κανονικό Δίκαιο, Πρόεδρος του Τμήματος Θεολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

«Θρησκείες, Κοινωνία και Ανθρώπινα Δικαιώματα στην Αφρική: Σύγχρονη Προσέγγιση»

Η Αφρική είναι η αδικημένη αδελφή της Ευρώπης, μέσα από ποικίλους δρόμους εκμετάλλευσης που την πλήγωσαν βαθύτατα. Ζητούμενο της εισήγησης είναι η καταγραφή της σημασίας του πυλώνα «Κοινωνική δικαιοσύνη και Ανθρώπινα Δικαιώματα» σε σχέση με την Εκκλησία και η επισήμανση δρόμων για έναν βέλτιστο συνδυασμό διακονίας και μαρτυρίας στην κοινωνία.

β'. Νεκτάριος Πολυχρονίου, επισκ. Καθηγητής στο Hellenic American University και Διευθυντής του Κέντρου Αφρικανικών Σπουδών. Πρόξενος της Δημοκρατίας της Μποτσουάνα στην Ελλάδα

«Μετανάστευση και Επιχειρήσεις: Η Αφρικανική Προοπτική»

Ζητήματα επιχειρηματικότητας συχνά φαντάζουν ξένα προς τον κόσμο των εκκλησιών, όμως έχουν τεράστια επίδραση στις ζωές των ανθρώπων. Η μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση των εκκλησιαστικών φορέων γύρω από αυτό το θέμα είναι ο λόγος για την παρουσία αυτής της παρουσίασης σε ένα θεολογικό πάνελ. Ειδικότερα, θα εξεταστούν οι συνέπειες της μετανάστευσης για την Αφρική και την οικονομική της ζωή και θα εκφραστούν σκέψεις σχετικές με την παρουσία και τη δράση παγκόσμιων οργανισμών, όπως η Ορθόδοξη Εκκλησία.

γ'. Ομότ. Καθηγ. Τζόνναθαν Μπονκ, Επίτιμος Εκτελεστικός Διευθυντής στο Κέντρο Μελέτης Υπερπόντιας Διακονίας, Αρχισυντάκτης του *International Bulletin of Missionary Research*, Καθηγητής Ιεραποστολικής Έρευνας στο Πανεπιστήμιο της Βοστώνης, Διευθυντής του Λεξικού της Αφρικανικής Χριστιανικής Βιογραφίας, Βοστώνη

«Ιεραποστολή και Χρήμα: Το Αφρικανικό Παράδειγμα»

Κάθε συζήτηση για την ιεραποστολή και το χρήμα σε αφρικανικό πλαίσιο καλό είναι να εξετάζει τρία ζητήματα: (1) Πώς η Δύση έφτασε να "αναπτυχθεί"; Οικονομικά και κοινωνικά, η Δύση έχει συνηθίσει να βρίσκεται στη θέση του οδηγού των παγκόσμιων οικονομιών. (2) Η ιδέα ότι οι Αφρικανοί και οι Ασιάτες μπορεί και πρέπει να μιμηθούν τον δυτικό τρόπο κατανάλωσης είναι επικίνδυνη. Όσοι ζούμε στη Δύση ή είμαστε οι οικονομικοί και στρατιωτικοί της δορυφόροι γινόμαστε αποδέκτες κακών που δεν μπορούν ποτέ να αναιρεθούν και δεν θα πρέπει ποτέ ξανά να επαναλάβουμε. (3) Οι επιπτώσεις της υπερκατανάλωσης στο περιβάλλον του πλανήτη. Μπαίνουμε σε περίοδο κλιματικής αστάθειας. Ο κενός τρόπος ζωής που κληρονομήσαμε παρήγαγε αυτό το αποτέλεσμα. Ποια επίδραση θα πρέπει να έχει αυτή η αναπόδραστη πραγματικότητα στα οικονομικά, στον τρόπο λειτουργίας ή στην ίδια την ιδέα της ιεραποστολής; Όπως τα ψάρια δεν μπορούν να ζήσουν έξω από το νερό, αλλά δεν είναι ικανά να κατανοήσουν τη φύση του περιβάλλοντός τους πέρα από το ότι αυτό αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση της ζωής, έτσι και εμείς ως άνθρωποι σήμερα ζούμε και κινούμαστε σε ένα κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον που μόλις και μετά βίας κατανοούμε και το οποίο είναι πέρα από την ικανότητά μας να ελέγξουμε, ακόμη και όταν συνειδητοποιούμε τις μοιραίες επιπτώσεις του τρόπου ζωής μας στην επιβίωσή μας. Είτε βρούμε απαντήσεις είτε όχι, τα ερωτήματα που προκύπτουν θα παραμείνουν. Είναι μια ζοφερή ιστορία, και η χρι-

στιανική ιεραποστολή στις δυτικές της εκδηλώσεις και εκδοχές είναι σε μεγάλο βαθμό μέρος του προβλήματος, όχι της λύσης.

δ'. Τζιν Κόμαροφ, Καθηγήτρια Αφρικανικών και Αφροαμερικανικών Σπουδών και Ανθρωπολογίας στο Πανεπιστήμιο του Χάρβαρντ και Καθηγήτρια επί Τιμή στο Πανεπιστήμιο του Κέιπ Τάουν

«Η Προτεσταντική Ηθική και το Πνεύμα του Ύστερου Καπιταλισμού στην Αφρική και Αλλού»

Η μαζική ανάπτυξη των ευαγγελικών εκκλησιών σε όλο τον πλανήτη τον τελευταίο καιρό είναι εμφανής και στην Αφρική. Επιβεβαιώνει ότι, παρά την εκκοσμίκευση, το ιερό παραμένει αναπόσπαστο κομμάτι των μετα-αποικιακών κοινωνιών. Αλλά οι μορφές θρησκευτικής ζωής που έχουν αποδειχθεί πιο προσαρμοστικές στις κοινωνικές συνθήκες στην Αφρική αψηφούν πολλές από τις αρχές του προτεσταντικού μοντερνισμού που διακήρυξε ο Μαξ Βέμπερ στο βιβλίο του *Η Προτεσταντική Ηθική και το Πνεύμα του Καπιταλισμού* ή που δίδαξε ο κύριος όγκος των αποικιοκρατικών ευαγγελιστών του 19ου αιώνα. Οι μορφές θρησκείας που βρίσκουν μεγαλύτερη απήχηση στις αφρικανικές ευαισθησίες είναι οι «αναγεννημένες» θρησκείες που έχουν συγγένειες με τις αυτόχθονες μορφές λατρείας, μορφές που αναδιαμόρφωσαν το ευρωπαϊκό Ευαγγέλιο με δυναμικούς, ανεξάρτητους τρόπους κατά την αποικιοκρατική περίοδο και το κάνουν και πάλι στους νεοφιλελεύθερους καιρούς. Ωστόσο, η απήχηση των «αναγεννημένων» θρησκειών σε ολόκληρη την Αφρική (και θα πρέπει να σημειώσουμε παρόμοια κινήματα αναζωογόνησης του Ισλάμ στην ήπειρο) δεν μπορεί να εξηγηθεί πλήρως με όρους τοπικών αφρικανικών παραδόσεων. Αυτά τα κινήματα είναι επίσης κατά εντυπωσιακό τρόπο κοσμικά, καθώς αφήνονται με εμπιστοσύνη σε μια ηλεκτρονική χιλιετηρίδα και σε θαύματα ενισχυμένα με ψηφιακά εργαλεία — για να αποκαταστήσουν καλύτερα μια αρχική ενότητα με τον Θεό. Γιατί αυτές οι μορφές πέτυχαν όταν τόσοι πολλοί άλλοι σύγχρονοι θεσμοί έχουν αποτύχει; Πώς θα μπορούσαν αυτές οι εκκλησίες να χρησιμεύσουν ως μέσα κοινωνικού μετασχηματισμού σε μια εποχή που τα παλαιότερα μοντέλα κρατικοδίαιτης οικονομίας και «ανάπτυξης» έχουν υποχωρήσει σημαντικά;

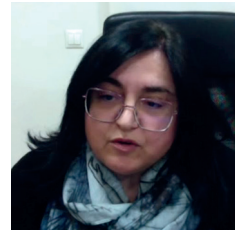
Συζήτηση

Σύνοψη και ανασκόπηση των κεντρικών σημείων του Διεθνούς Συνεδρίου από τους οργανωτές. Συμπεράσματα

Ο Μητρ. Περιστερίου Γρηγόριος Παπαθωμάς είναι Καθηγ. Κανονικού Δικαίου στο Τμήμα Θεολογίας του ΕΚΠΑ, στο Ορθόδοξο Θεολογικό Ινστιτούτο «Άγιος Σέργιος» Παρισίων και στο Ευρωπαϊκό Διαπανεπιστημιακό Πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών Erasmus-Gratianus (Παρίσι XI), καθώς και Υφηγητής της Νομικής Σχολής Jean Monnet του Πανεπιστημίου Paris XI. Είναι πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Forum των Ορθοδόξων Θεολογικών Σχολών της Ε.Ε. (EFOST), και μέλος του «Ινστιτούτου Ερευνών για την Μελέτη των Θρησκειών» (IRER) του Πανεπιστημίου Paris IV της Σορβόνης. Συνέγραψε και δημοσίευσε 25 βιβλία και 120 άρθρα στους τομείς της Θεολογίας, του Κανονικού Δικαίου και της Συγκριτικής Θρησκευολογίας-Εθνολογίας. Εξελέγη Μητροπολίτης Περιστερίου την 8η Οκτωβρίου 2021.

Η Ειρήνη Π. Χριστινάκη-Γλάρου είναι Νομικός και Θεολόγος Καθηγήτρια του ΕΚΠΑ, στο «Κανονικό Δίκαιο», και Νομικός Σύμβουλος της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος. Από το 1993 μέχρι και σήμερα ασκεί το λειτουργήμα της συνηγόρου και της νομικού συμβούλου σε Ιδρύματα και Επιχειρήσεις. Έχει διατελέσει επί σειρά ετών μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου και Γενική Γραμματέας της Διεθνούς Εταιρείας Δικαίου Ανατολικών Εκκλησιών (2007-2017, Βιέννη). Από το εκτεταμένο ερευνητικό της έργο ενδεικτικά αναφέρονται κάποιες μονογραφίες: *Κανονική Θεωρία της εκκλησιαστικής ποινής* [Νομοκανονικά Ανάλεκτα 11], Αθήνα: Γρηγόρης, 2018. *Η αρχή της νομιμότητας στους ιερούς κανόνες II. Η αρχή της μη αναδρομικότητας στους κανόνες των Τοπικών Συνόδων* (Nullum crimen nulla poena sine lege praevia) [Νομοκανονικά Ανάλεκτα 10], Αθήνα: Γρηγόρης, 2018. *Το δίκαιο των ιερών πραγμάτων της Ορθόδοξης Εκκλησίας. Ιστορικοκανονική θεώρηση μέχρι και τους μεταβυζαντινούς χρόνους*, Αθήνα: Ηρόδοτος, 2013. *Το βιβλίο του Ηρακλείδη και η καταδίκη του Νεστορίου*, Αθήνα: Γρηγόρης, 2009. *Κριτική Αποκατάσταση και χρήση του Α΄ Τιμ. 3:6 στους ιερούς κανόνες*, [Νομοκανονική Βιβλιοθήκη 24], Κατερίνη: Επέκταση, 2009. «Μετουσίωση» ή «Μετουσία»; *Η περί μεταβολής των Τιμίων Δώρων διδασκαλία της συνόδου του Ιασίου (1642-1643), υπό το φως της Κανονικής Παραδόσεως*, Αθήνα: Γρηγόρης, 2007. *Η αρχή της νομιμότητας στους Ιερούς Κανόνες I: Η αρχή της νομιμότητας στους Ιερούς Κανόνες (Nullum crimen nulla poena sine lege praevia)* [Forschungen zur Byzantinischen Rechtsgeschichte Athener Reihe 17] Αθήνα-Κομοτηνή: Α. Σάκκουλας, 2007.

Η Δρ. Ευαγγελία (Εύη) Βουλγαράκη-Πισίνα είναι ΕΔΙΠ στο Τμήμα Κοινωνικής Θεολογίας και Θρησκευσιολογίας του ΕΚΠΑ. Διδάσκει Ιεραποστολική και Διαθρησκειακό Διάλογο σε προπτυχιακό επίπεδο, και σε μεταπτυχιακό «Πατέρες και Ιεραποστολή», «Η Ορθοδοξία στην Αφρική», «Μαρτυρία, Διακονία και Πολιτική». Έχει πολυετή διεθνή εμπειρία σε θέσεις στο Παγκόσμιο Συμβούλιο Εκκλησιών, τον Σύνδεσμο, Παγκόσμια Αδελφότητα Ορθοδόξων Νέων, τη Διαβαλκανική Ομοσπονδία Ορθοδόξων Νεολαίων. Σήμερα είναι μέλος της Συντονιστικής Επιτροπής της Ομάδας Ιεραποστολικής της Διεθνούς Ομοσπονδίας Ορθοδόξων Θεολόγων (ΙΟΤΑ), διευθύντρια παραγωγής στις εκδόσεις Μαΐστρος, διευθύντρια έκδοσης του περιοδικού *Salt: Crossroads of Religion and Culture*, πρόεδρος του Επιστημονικού Σωματείου Φίλων των Ιεραποστολικών, Διαθρησκευτικών και Ιεραποστολικών Σπουδών «Μνήμη και Πρωτοπορία». Το τελευταίο της βιβλίο είναι το *Πειθώ και Επιβολή: Βαβύλας εναντίον Απόλλωνα. Ένα Παράδειγμα Θρησκευτικής Σύγκρουσης στην Ύστερη Αρχαιότητα* (Αθήνα: Μαΐστρος, 2022).

Η Δρ. Άλισον Ρουθ Κολοσόβα σπούδασε Θεολογία στο Ορθόδοξο Θεολογικό Ινστιτούτο του Αγίου Σεργίου, στο Παρίσι. Ολοκλήρωσε τη διατριβή της στο Πανεπιστήμιο του Ντάραμ, Μεγάλη Βρετανία, με θέμα την απήχηση του ιεραποστολικού κινήματος που συνδέθηκε με τον Νικόλαο Ιλμίνσκι, πάνω στον πολιτισμό και την ιστορία των τουρκικής καταγωγής Τσουβάσων της περιοχής Βόλγα-Κάμα, όπου ζει σήμερα. Πήρε Υποτροφία Μεταδιδακτορικής Έρευνας στο Πανεπιστήμιο του Ταρτού στην Εσθονία, γεγονός που της επέτρεψε να διευρύνει την έρευνά της ώστε να συμπεριλάβει φιννοουγκρικούς λαούς του Μέσου Βόλγα. Είναι μέλος της Διεθνούς Επιτροπής Διακυβέρνησης της Διεθνούς Ομοσπονδίας Ορθοδόξων Θεολόγων (ΙΟΤΑ), στην οποία συμπεριλαμβάνει στην Συντονιστική Επιτροπή της Ομάδας Ιεραποστολικής. Είναι κοσμητορας του Επιστημονικού Σωματείου Φίλων των Ιεραποστολικών, Διαθρησκευτικών και Ιεραποστολικών Σπουδών «Μνήμη και Πρωτοπορία». Επίσης, υπηρετεί στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Διεθνούς Ομοσπονδίας Ιεραποστολικών Σπουδών. Είναι Βοηθός Σύνταξης στο επιστημονικό περιοδικό *Salt: Crossroads of Religion and Culture*. Σήμερα είναι Επιστημονική Συνεργάτης στην Εκκλησιαστική Ιστορία στη Σχολή Θεολογίας και Θρησκευσιολογίας στο Πανεπιστήμιο του Ταρτού, Εσθονία.

Ο Μητροπολίτης Καμερούν Γρηγόριος Στεργίου (γεννημ. 1961 και βαπτισμένος Γεώργιος) δέχτηκε τη μοναχική κουρά το 1984. Χειροτονήθηκε διάκονος το ίδιο έτος και πρεσβύτερος το 1988. Υπηρέτησε στη Μητρόπολη Μεγάρων και Σαλαμίνας. Σπούδασε Σχέδιο, Ζωγραφική και Αγιογραφία, καθώς και Θεολογία στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Διετέλεσε Διευθυντής του Ιδιαίτερου Πατριαρχικού Γραφείου στην Αλεξάνδρεια (2001-2002), εφημέριος στον Ιερό Ναό του Αγίου Θεοδώρου στην Ρώμη και ταυτόχρονα Αρχιερατικός Επίτροπος Κεντρικής Ιταλίας της Ιεράς Μητροπόλεως Ιταλίας, από το 2003. Παράλληλα, συνέχισε τις σπουδές του στο Ποντιφικό Γρηγοριανό Πανεπιστήμιο. Στις 25 Νοεμβρίου 2004 εξελέγη Μητροπολίτης Καμερούν, χειροτονήθηκε από τον Πατριάρχη Θεόδωρο Β΄ στον Ιερό Ναό του Αγίου Σάββα του Ηγιασμένου και ενθρονίστηκε στο Γιαουντέ, Καμερούν, την 21η Ιανουαρίου 2005.

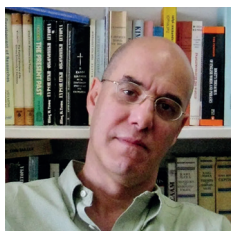

Η Έμμα Γουάιλντγουντ είναι καθηγήτρια Αφρικανικών Θρησκευμάτων και Παγκόσμιου Χριστιανισμού στο Πανεπιστήμιο του Εδιμβούργου. Προηγουμένως δίδαξε στη Μπούνια, στη Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό, στο Μουκόντο και Ναμαγκόνγκο στην Ουγκάντα και στο Κέιμπριτζ. Η πρόσφατη δουλειά της περιλαμβάνει το βιβλίο *The Mission of Apolo Kivebulaya: Religious Encounter & Social Change in the Great Lakes c.1865-1935* (2020) και ένα βιβλίο με ιστορικές πηγές, *The Archive of a Ugandan Missionary: Writings by and about Revd Apolo Kivebulaya (1800s-1950s)* μαζί με τον Τζορτζ Μουπάνγκα (2022).

Η αδελφή Δρ. Μαίρη Τζόαν Ιβενόφου ανήκει στον θρησκευτικό οργανισμό των Αδελφών της Άμωμης Καρδιάς της Μαρίας, Μητέρας του Χριστού. Απέκτησε το πτυχίο και το διδακτορικό της στην Ιεραποστολική στο Ποντιφικό Αστικό Πανεπιστήμιο της Ρώμης. Διδάσκει στο Καθολικό Πανεπιστήμιο της Ανατολικής Αφρικής, στο Σαλεσιανό Θεολογικό Κολλέγιο Don Bosco Utume, και στο Μαριανό Διεθνές Πανεπιστημιακό Κολλέγιο, Κάρεν-Ναϊρόμπι. Είναι επίσης συντονίστρια Ιεραποστολικών Σπουδών στο Κολλέγιο Τανγκάζα, Κάρεν-Ναϊρόμπι και ένα από τα ιδρυτικά στελέχη της Ένωσης Καθολικών Ιεραποστολόγων της Νιγηρίας (CAMISAN). Σήμερα Αντιπρόεδρος της Διεθνούς Ενώσεως Καθολικών Ιεραποστολόγων.

Ο Γεράσιμος Μακρής είναι καθηγητής Κοινωνικής Ανθρωπολογίας στο Πάντειο Πανεπιστήμιο στην Αθήνα. Στα ενδιαφέροντά του συγκαταλέγονται η ανθρωπολογία του Ισλάμ και του Χριστιανισμού. Έχει κάνει εκτεταμένη επιτόπια έρευνα στο Σουδάν. Ενδεικτικά αναφέρουμε κάποια από τα βιβλία του: *The Sudanese Zār Ṭumbura Cult: Slaves, Armies, Spirits and History* (Routledge, 2023), *The Way of the Spirits: Sufism, Spirit Possession and Witchcraft in the Sudan* (Patakis, 2015), *Islam in the Middle East: A Living Tradition* (Blackwell, 2007), *Changing Masters: Spirit Possession and Identity Construction among Slave Descendants and Other Subordinates in the Sudan* (Northwestern University Press, 2000), ενώ έχει συγγράψει και πολλά άρθρα.

Ο π. Δρ. Ζαν Λυκ Ενγκυέγκ, είναι Διευθυντής του Ιησουϊτικού Ιστορικού Ινστιτούτου στην Αφρική, Ναϊρόμπι. Διδάσκει επίσης Εκκλησιαστική Ιστορία στο Κολλέγιο Χεκίμα, Ναϊρόμπι. Το ερευνητικό του πάθος είναι η Ιστορία του Χριστιανισμού στην Αφρική. Έχει οργανώσει και λάβει μέρος σε πολλά workshop και συνέδρια. Είναι συγγραφέας πολλών βιβλίων και άρθρων. Το πιο γνωστό είναι το *Competing Catholicisms: The Jesuits, the Vatican, and the Making of Postcolonial French Africa, 1946-1978* (Suffolk, UK: Boydell & Brewer Ltd, May 2022). Έργο εν εξελίξει είναι το *The Jesuit Ethos. A Social and Spiritual History* (Paulist Press: Άνοιξη 2023).

Ο Αθανάσιος (Θανάσης) Ν. Παπαθανασίου γεννήθηκε το 1959. Είναι Αναπληρωτής Καθηγητής Ιεραποστολικής, Διαπολιτισμικής Χριστιανικής Μαρτυρίας και Διαλόγου, στην Ανώτατη Εκκλησιαστική Ακαδημία Αθήνας. Διδάσκει επίσης στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου. Είναι αρχισυντάκτης του θεολογικού περιοδικού *Σύναξη* και μέλος της European Society for Intercultural Theology and Interreligious Studies. Έχει πραγματοποιήσει ιεραποστολικές επισκέψεις στην Κένυα, Νιγηρία και Τανζανία, και είναι μέλος της Επιτροπής Ιεραποστολικού Έργου και Ευαγγελισμού της Ορθόδοξης Μητρόπολης Νιγηρίας. Τα κύρια ερευνητικά ενδιαφέροντά του είναι η Ιεραποστολική και η Πολιτική Θεολογία. Ζει στην Αθήνα με τη σύζυγό του Ελένη Ταμαρέση και τον γιο τους Αλέξανδρο-Αρέθα.

Ο αιδεσιμολογιότατος π. Ευάγγελος Θιάνι είναι Πρωτοπρεσβύτερος του Ελληνικού Ορθόδοξου Πατριαρχείου Αλεξανδρείας και Πάσης Αφρικής και υπηρετεί στη Μητρόπολη Ναϊρόμπι. Είναι ο αρχαιότερος διδάσκων στην Ορθόδοξη Πατριαρχική Εκκλησιαστική Ακαδημία «Αρχιεπίσκοπος Κύπρου Μακάριος Γ΄» στο Ναϊρόμπι, Κένυα και στο Θεολογικό Ινστιτούτο «Επίσκοπος Γαδούνα» στο Κιάμπου, Κένυα, όπου διδάσκει Πρακτική Θεολογία. Έχει πολλά δημοσιεύματα πάνω σε ζητήματα Ιεραποστολικής και Διακονίας της Ορθόδοξης Εκκλησίας στην Κένυα, για παράδειγμα: «Call for ecclesial recognition of Bishop George Arthur Gatungu Gathuna: The founding father of the African Orthodox Church of Kenya», *Ortodoksia* 59 (2019): 32-72 και «Contributions of Patriarch George Alexander McGuire and Archbishop Daniel William Alexander to the Introduction and Formation of Orthodox Christianity in East Africa», *Journal of African Christian Biography* (Ιανουάριος 2018): 29-34.

Ο π. Δρ. Τζον (Κοσμάς) Νγκίγκε Ντζόρογκε είναι Πρόεδρος του Τμήματος Θεολογίας, Θρησκευολογίας και Συμβουλευτικής και καθηγ. Ιεραποστολικών Σπουδών στο Πανεπιστήμιο των Μεθοδιστών στην Κένυα, στο Μέρου. Επίσης διδάσκει Οικουμενική Θεολογία και άλλα μαθήματα σε σχέση με τη θρησκεία σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο. Υπηρετεί ως ιερέας στην επισκοπή Νυέρι και Όρους Κένυας, υπό το Ορθόδοξο Πατριαρχείο Αλεξανδρείας και Πάσης Αφρικής. Σήμερα είναι Σύμβουλος Θεολογίας για το Παναφρικανικό Συμβούλιο Εκκλησιών (AACC). Έχει δημοσιεύσει αρκετά βιβλία και άρθρα. Η διατριβή του, *Χριστιανική Μαρτυρία και Ορθόδοξη Πνευματικότητα στην Αφρική* (CEMES EBooks 2020) είναι διαθέσιμη στο https://cemes.weebly.com/uploads/2/7/8/8/27884917/14_cemes_njoroge.pdf. Είναι επίσης επιμελητής του συλλογικού τόμου *Addressing Contextual Misleading Theologies in Africa Today* (Regnum Books, Oxford, 2020).

Ο Μητροπολίτης Ναυκράτιδος Παντελεήμων Αράθυμος, γεννήθηκε το 1974 στην Τήνο και σπούδασε Θεολογία στην Αθήνα. Χειροτονήθηκε διάκονος το 2000 και πρεσβύτερος το 2001. Υπηρέτησε στη Μητρόπολη της Σύρου μέχρι το 2006. Στη συνέχεια υπηρέτησε στο Πατριαρχείο Αλεξανδρείας από διαφορετικές θέσεις. Μιλά αγγλικά, γαλλικά και ιταλικά. Είναι

μέλος της Πατριαρχικής Επιτροπής Ευρωπαϊκών Θεμάτων, της Διορθόδοξης Επιτροπής Βιοηθικής και του Συμβουλευτικού Κέντρου KAICIID (King Abdullah bin Abdulaziz International Centre for Inter-religious and Inter-cultural Dialogue). Το 2012 εξελέγη επίσκοπος Μπραζαβίλ και Γκαμπόν, μιας νεοσυσταθείσας επισκοπής που αναβαθμίστηκε σε μητρόπολη το 2017. Στις 12 Ιανουαρίου 2022 εξελέγη μητροπολίτης Ναυκράτιδος, αναλαμβάνοντας τα καθήκοντα του Αρχιερατοεπισκόπου της Ιεράς Συνόδου του Δεύτερου τη τάξει Πατριαρχικού Θρόνου Αλεξανδρείας και πάσης Αφρικής.

Ο Νίκος Μαγγιώρος είναι Καθηγητής του Κανονικού και Εκκλησιαστικού Δικαίου στο Τμήμα Θεολογίας του ΑΠΘ. Σπούδασε στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο και στο Ποντιφικό Πανεπιστήμιο του Λατερανού στη Ρώμη. Διδάσκει Ορθόδοξο Κανονικό Δίκαιο, Πηγές του Κανονικού Δικαίου, Συγκριτικό Κανονικό Δίκαιο, Εκκλησιαστικό Δίκαιο, Σχέσεις Εκκλησίας και Κράτους στην Ελλάδα και στην Ευρωπαϊκή Ένωση, Θρησκεία και Ανθρώπινα Δικαιώματα. Οργάνωσε και συμμετείχε σε διάφορα συνέδρια με θέμα τον διάλογο μεταξύ των χριστιανών, τις σχέσεις θρησκείας και κράτους, τα ανθρώπινα δικαιώματα, τη σχέση μεταξύ θρησκείας, πολιτισμού και βιώσιμης ανάπτυξης, καθώς και την προστασία της θρησκευτικής κληρονομιάς. Είναι Συντονιστής ECTS του Τμήματος Θεολογίας και μέλος της Επιτροπής Ευρωπαϊκών Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων του ΑΠΘ. Εκπροσώπησε την Εκκλησία της Ελλάδος στην Ομάδα Εργασίας του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Εκκλησιών για την Ευρωπαϊκή νομοθεσία και πολιτική. Είναι επίσης μέλος διαφορετικών επιτροπών της Εκκλησίας της Ελλάδος. Από το 2020 είναι Πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων και του Τμήματος Θεσσαλονίκης.

Ο Νεκτάριος Πολυχρονίου, είναι επισκ. Καθηγητής στο Hellenic American University και διδάσκει σε επιλεγμένα προγράμματα του Κρατικού Πανεπιστημίου Νέας Υόρκης και του Πανεπιστημίου Toulouse 1 Capitoile, στη Γαλλία. Είναι Πρόξενος επί τιμή της Δημοκρατίας της Μποτσουάνα στην Ελλάδα και Διευθυντής του Κέντρου Αφρικανικών Σπουδών του Hellenic American University. Είναι επίσης εκλεγμένο μέλος του

Διοικητικού Συμβουλίου του Ελληνοαφρικανικού Εμπορικού & Αναπτυξιακού Επιμελητηρίου και ειδικός απεσταλμένος στο Ευρωπαϊκό Επιχειρηματικό Συμβούλιο για την Αφρική. Είναι νομικός σύμβουλος του Πατριαρχείου Αλεξανδρείας και άλλων σημαντικών προσώπων και οργανισμών.

Ο Δρ. Τζόναθαν Τζ. Μπονκ είναι Ερευνητικός Καθηγητής στο Πανεπιστήμιο της Βοστώνης, όπου και είναι επίσης διευθυντής του Λεξικού Αφρικανικής Χριστιανικής Βιογραφίας (www.dacb.org). Είναι Επίτιμος Εκτελεστικός Διευθυντής στο Κέντρο Μελέτης Υπερπόντιας Διακονίας, (www.omsc.org), όπου υπηρέτησε από το 1997 μέχρι τη συνταξιοδότησή του τον Ιούλιο του 2013. Υπήρξε Αρχισυντάκτης του *International Bulletin of Missionary Research* (www.internationalbulletin.org) Καθηγητής Ιεραποστολικής Έρευνας στο Πανεπιστήμιο της από τον Ιούλιο του 1997 μέχρι τον Ιούνιο του 2013. Έχει συγγράψει πέντε βιβλία και επιμεληθεί δέκα συλλογικούς τόμους, και δημοσιεύσει πάνω από εκατό επιστημονικά άρθρα και κεφάλαια σε βιβλία, πολυάριθμες βιβλιοκρισίες και εισαγωγικά κείμενα. Το πιο γνωστό βιβλίο του είναι το *Missions and Money: Affluence as a Western Missionary Problem*. Έχει διατελέσει πρόεδρος σε διεθνείς οργανισμούς όπως οι APM, ASM, EMS και IAMS, ενώ προήδρευσε στο Παγκόσμιο Φόρουμ Ιεραποστολικής Ηγεσίας στην Κορέα από το 2011. Έκτοτε είχε ενεργό συμμετοχή στην ανά διετία διοργάνωση φόρουμ σε θέματα ιεραποστολής. Κάθε ένα από τα έξι φόρουμ οδήγησε στην έκδοση βιβλίων στα αγγλικά και τα κορεατικά, με πιο πρόσφατο το *The Realities of Money and Missions: Global Challenges and Case Studies* (William Carey Publishing, 2022). Το έβδομο φόρουμ προγραμματίζεται για τις 7-10 Νοεμβρίου 2023 με θέμα «Το Ευαγγέλιο της Ελπίδας: Ιεραποστολικές Απαντήσεις σε Περιβαλλοντικές και Ανθρώπινες Συμφορές» Ο Τζόναθαν και η γυναίκα του είναι ενεργά μέλη στο Fort Garry Mennonite Fellowship στο Γουίνιπεγκα, Μανιτόμπα του Καναδά. Τον μεγάλωσαν στην Αιθιοπία γονείς ιεραπόστολοι.

Η Τζιν Κόμαροφ, είναι καθηγήτρια Αφρικανικών και Αφροαμερικανικών Σπουδών και Ανθρωπολογίας στο Πανεπιστήμιο του Χάρβαρντ, στην έδρα Άλφρεντ Νορθ Γουάιτχεντ, και Καθηγήτρια επί Τιμή στο Πανεπιστήμιο του Κέιπ Τάουν. Σπούδασε στο Πανεπιστήμιο του Κέιπ Τάουν και στο London

School of Economics. Υπήρξε Διακεκριμένη Καθηγήτρια Ανθρωπολογίας στην έδρα Μπέρναρντ Ε. και Έλλεν Σ. Σάνι, και διευθύντρια στο Κέντρο Σύγχρονης Θεωρίας του Σικάγο στο Πανεπιστήμιο του Σικάγο. Η έρευνά της, που πραγματοποιήθηκε κατά κύριο λόγο στη Νότια Αφρική, επικεντρώθηκε στην αλληλεπίδραση του καπιταλισμού, της νεωτερικότητας και της αποικιοκρατίας, και στη θεώρηση του σύγχρονου κόσμου πέρα από τα ηγεμονικά του κέντρα. Τα γραπτά της έχουν καλύψει ένα εύρος ειδικότερων θεμάτων: θρησκεία και ιατρική, μαγεία και υλικότητα, νόμο και έγκλημα, δημοκρατία και διαφορά. Στα δημοσιεύματά της συγκαταλέγονται τα *Body of Power, Spirit of Resistance: the Culture and History of a South African People* (1985), "Beyond the Politics of Bare Life: AIDS and the Global Order" (2007), "Populism and Late Liberalism: A Special Affinity?" (2011), και "Uncanny Modernities, Early and Late" (2021). Επίσης, από κοινού με τον Τζον Λ. Κόμαροφ, *Of Revelation and Revolution* (τόμ. I [1991] και II [1997]), *Ethnography and the Historical Imagination* (1992), *Millennial Capitalism and the Culture of Neoliberalism* (2000), *Law and Disorder in the Postcolony* (2006), *Ethnicity, Inc.* (2009), *Theory from the South, or How Euro-America is Evolving Toward Africa* (2011), *The Truth About Crime: Sovereignty, Knowledge, Social Order* (2016), *The Politics of Custom: Chiefship, Capital, and the State in Contemporary Africa* (2018), and (with G.P. Meiu) *Ethnicity, Commodity, In/Corporation* (2020).

Γραμματεία και Υποστήριξη:

Σταύρος Μουτάφης, Δημήτριος Αλεξόπουλος, Θεοδώρα Παραγυιού, π. Γαβριήλ
Γιαννόπουλος, Αναστάσιος Μπάλκος, Αθηνά Αλμπάνη, Βασίλειος Μυλωνάς, Στέλλα
Συνεγιάννη, Κώστας Καλτσάς, Αντζελίνα Γιαννοπούλου, Μάνος Καβίδας

Με την υποστήριξη του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

